

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Quæ post pestem contra Caroli acta gesta sunt. cap. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

D E
VITA ET REBUS GESTIS,
CAROLI CARD.
S. PRAXEDIS,
ARCHIEPISCOPI MEDIOLANI,

Liber Quintus.

Que post pe-
stem contra
Caroli acta
gesta sunt.
Caput I.

Cum res tantas Ca-
rolus gessisset: re-
stabat, vt ijs pre-
miis afficeretur,
qua prastantissi-
mo cuique, ex ijs,
qui Christum se-
quuntur, in terra, quidem sunt expe-
ctanda, dico, vt varijs, furus, mole-
stijs, acerbitatibusque premeretur.
Id, cum Diabolus ad impediendum
commune salutis negotium semper
euret: saepenumero etiam Dominus
permittit, ne sese homo magno salu-
tis periculo offerat: & eo maiore glo-
rie mercedem accipiat in caelo; quo
gravioribus, in terra, perfunctus est
periculis, & laboribus. Caroli res pe-
stis causa gestas, praesentes, absente-
que; ij quoque, qui initio, in multis
dissentierant, diuinis laudibus extule-
runt: & pene ex vltimis terris, etiam
regia missa, fuerunt gratulationes,
alieni homines, ac maleuoli coacti
sunt, vel obmutescere, vel probare.
Sed non ideo tamen non fuere; qui pro-
ximis annis duobus, negotium ei gra-
uius etiam, & molestius, quam antea
varijs de rebus facerent, ac ob ea
ipsa, qua pestilentiae causa fecerat,
criminis aliquid inuenirent ad Pon-
tificem Gregorium deferendum. Igi-
tur Gubernator, qui iam inde ab eius
cui successerat tempore, alienum, a
Carolo animum propter ea, qua tum

acciderunt habuisse videbatur; vix
morbi sublatis impedimentis, iuris-
dictionis ecclesiasticae negotium in-
staurari curat: Senatus nomine Ro-
mam ea de re, mitti iubet, delectus est
Iacobus Ricardus iuriscoultus Lau-
densis; nunc Senatus Mediolani Prae-
ses, cuius virtutem, diligentiam, stu-
diumque, cum regij legati probarent;
modestiam quoque; & aduersus Carolum
reuerentiam ipsi quoque Caroli
procuratores laudabant. Ac eodem fe-
re tempore venit a Rege, missus ex
Hispania Marchio Alcanisij, vir pru-
dens, & pius; qui diu iam omnium iu-
ris ecclesiastici controuersiarum caus-
sa expectabatur, qua in alijs quoque
erant Regis prouincijs, de quo prin-
cipe viro silendum non videtur; licet
regiam causam caute, ac diligenter
egerit; optimo tamen animo, summa
que obseruantia, in Carolum fuisse;
nam & a Rege plurimi illum fieri af-
firmare solebat; stultumque, opinio ef-
se palam semper predicauit; de ipsius
mente quidquam sanctitate alienum
susplicari. Itaque Gregorij Pont. iussu
nonnulli Cardinales, viris alijs eru-
ditissimis adiunctis, re totam cogno-
scendam susceperunt. Sed ad pristin-
as causas addi Gubernatori, iussu
recentem, de pestilentia querelam;
quod de sacris hominibus pestis caus-
sa custodiendis, & liberandis, Carolus
constituerat: feceratque; vt omnes, qui
cum-

cumque ecclesiasticæ administrationis gratia opus fuissent, ad omnia loca peruenirent, suorum tantummodo de sanitate testimonijs acceptis. eam ob rem ciuitatem scilicet in discrimen adduxisse criminabatur. Præterea Caroli administrationem, eiusque Vicariorum foris, & in vrbe magno studio scrutatus est, si quid inueniret errati; vt multis eum posset nominibus accusare: vsque eo, vt si ecclesia rectore careret; si quid forte grauius publice peccati poenitentia nomine imponeretur; & alia eiusmodi diligenter obseruarentur; & ijs de rebus testimonia Romam mittenda colligerentur. Procuratores castellarum agri Mediolanensis eiusdem iusu multi Mediolanum vocati; varieque de Vicariorum actionibus interrogati sunt: qui tamen licet minarum aliquid interponeretur, & ea de causa non sine magno incommodo, pluribus diebus in vrbe detinerentur; adduci non potuerunt, vt contra Vicariorum ipsorum sacram gubernationem quidquam dicerent; aut vero, quod magis cuperetur, litteris consignarent. Quarum rerum idoneos quosdam Gubernator nactus videbatur administratos; ex quibus nonnulli Carolo plurimum ob eius merita debebant. Ciuitatis consilium in ea causa, sibi adiungere curauit: adduxitque tandem, vt primò litteras; de inde etiam, vti dicitur, nobiles legatos ad Pötificem mitteret; & de multis, quæ ipse iniusta iudicabat, populi nomine conqueretur. Accusationis vero capita erant; de ludis publicis, saltationibusque prohibitis; de festorum dierum integro cultu vindicato; de peccatorum quorundam absolute, ob frequentiam, licentiamque nimiam, re seruata; de primo die Quadragesimæ in antiquum statum restituto; de seruitute, atque iniuria sacrarum ædium, ianuis à lateribus clausis, sublata; de marium, &

foeminarum ad honestatem, decusque sacrum conseruandum in ecclesijs separatione; de beatorum patronorum Protasij, & Geruasij festo die, cultuque veteri redintegrato: & si quid simile forte nobis excidit.

Quæ quidem, quoniam fieri nõ poterat, vt duriuscula quibusdam non viderentur; qui per se ijs rebus commoti essent, eos tali auctoritate contra Pastorem suum multò grauius incitari; qui vero quieti, tentari magna ex parte, & non mediocriter commoueri, necesse erat. Interim vero si quid ipse horum posset, id re ipsa, factisque disturbare, rescindereque studebat. quæ Carolo displicerent, ea studiose conari videbatur. nam saltationes instaurauit; hastiludia etiam alieno prorsus tempore exerceri iussit: quæ olim de sodalitiarum cœtibus habendis turbata erant, renouauit. Ad hæc quæ collegia, monasteria, quive priuati vellent ex sacris, profanisque ordinibus, Caroli iussis, decretisque resistere; ijs omnibus Mediolani, Romæ, auctoritate, gratia, suorum opera sese præbuit adiutor: omniaque regij nominis integumentis studuit honestare. Quæ Carolus melioris disciplinæ gratia faciebat; ea sæpius in personæ suæ sine causa vertit iniuriam; & ea de re magis etiam sese commotum præbuit. Neque, licet Carolus eum quandoque paterno moneret officio; qua de causa, quoue animo faceret, simpliciter aperiret; rerum quas contra is tantopere laboraret, fructum ad Dei cultum, salutemque hominum demonstraret; acquiescebat vlllo modo tamen. Huiusmodi Gubernator per eos annos magno studio, vehementiaque & sua sponte incitatus, & ab illis, vt ferebatur, instigatus egit: & in ea contentione tamdiu perseuerauit, quamdiu licuit in vita commorari. At sacri quoque ordinis homines in multis ad rem perficiendam, Carolique solici-

licitudines, & curas augendas, ex altera parte non defuere. quod quidem earum rerum, quæ contra sanctitatis excellentis viros insectando fiunt, plerumque solemnissimis accessio quædam, atque cumulus esse solet. Cœnobitæ magna ex parte, propter ea, quæ circa suam, virginumque sibi creditarum disciplinam, eo quoque tempore Carolus agitavit, illi sese infensos admodum præbuerunt; præsertim ob eas hospitales ædes, quæ virginum cœnobijs ipsorum commodo sunt adiunctæ: quarum corruptelas quasdam tolli studebat. itaque Romæ quidam eorum, occasione ex cæteris, qui aduersabantur, arrepta, in eum, eiusque existimationem acerbè, quantum potuerunt, inuasere. Religiosioris item ordinis nonnulli, aliqua ex parte consenserunt; Caroli studijs, atque operibus non obscure detrahentes; & causam aduersariorum probantes. ac inuenti sunt, qui de suggestu celeberrimis in concionibus, id facere non vererentur. quorum dictis, Principis, ac omnium, qui cum eo Caroli oppugnandi negotium susceperant, animus acuebatur: alebatur multarum rerum licentia, quas iamdiu Carolus communi bonorum consensu, tollere contendebat: offensiones omnino publice ac priuatim extabant graues, & multæ. Quod libertatis genus, cum tacitus mira patientia, bonis indignan- tibus, diu Carolus tulisset: priuatil- que tantum admonitionibus temperari beneuole curasset: demum iustitiæ seruandæ necessitate, gregisque sui charitate coactus, remouendum esse, coercendumque statuit. ac ea concionandi ratio reprehensa Romæ grauitè, & punita est. Fuisse autem ex ijs quoque, qui præcipuo religionem studio colere professentur; qui diuersum à Carolo sensum haberent; haud scio mirandum ne sit. nam ut quisque varie affectus

est, ita varie sentire oportet. non est erga Deum par omnibus pietatis ardor. neque omnes ex ijs, quæ proponuntur, optima sequuntur perpetuo. humanæ prudentiæ rationibus interdum, quàm religioso, diuinoque lumine, quidam magis ducuntur. Diuersa etiam sunt eorum, qui religiose viuunt, instituta; immo diuersæ ipsius sanctitatis viæ: hic ad seueritatem duritiemque; ille ad comitatem, suauitatemque procliuior. Intra fortitudinis, temperantiæ, omnium denique virtutum gradus, alius ad summos nititur, alius inferioribus contentus est. Quæ quidem hominum varietas ferenda est; si modo ipsi se inuicem ferant: ac non alter alteri, quia diuersam sequatur rationem, detrahere velit, & obtrectare. id enim non admiratione solum, sed castigatione dignum videtur; præsertim si in Præsulem fiat, & publico loco; quod nominatim sacris sanctionibus vetitum est. quod quidem vitium in tantis humanis perturbationibus studiose cauendum est, ac diligenter impulsus enim quod ad aliena reprehendenda mortales feruntur; vehemens plerumque est: ac ut quisque ingenio, doctrinaque maxime valet; ita solet acerrime, nisi magna virtus resistat, ad id incitari; libentiusque in excellentes, & spectatissimos viros: quod vel ad gloriam illustrius id videbatur; vel ad excusationem commodius, si quis ea non assequatur, quæ non excellere, sed extra virtutis modum prædire iudicat. Interdum ex hominum existimatione; immo ex ipsa religionis exercitatione, atque etiam ex aliqua diuini luminis illustratione, sese homines infirmi efferunt; sibi- que de cæteris iudicium arrogant. Virget etiam maxime principum virorum auctoritas, & gratia: qua non moueri, & a recta mente non deduci solidæ pietatis, & constantiæ est.

In-